

Gamla Lyrkogården Västra

Jnehåll:

<i>Kyrkogårdshistorik</i>		<i>sid. 2</i>
<i>Historien om Dimberg</i>	<i>(A1 19)</i>	<i>sid. 5</i>
<i>Mariebergsskogens skapare</i>	<i>(A1 20)</i>	<i>sid. 6</i>
<i>Den kvinnliga yrkesfotografen</i>	<i>(A1 308)</i>	<i>sid. 8</i>
<i>Landshövdingen som slog ett slag för de handikappade</i>	<i>(B1 324)</i>	<i>sid. 10</i>
<i>Karlstads argentinare</i>	<i>(B1 56)</i>	<i>sid. 12</i>
<i>“Kruckis”, ett värmländskt orginal</i>	<i>(C1 111)</i>	<i>sid. 14</i>
<i>Grundaren av Karlstادتidningen</i>	<i>(C1 121)</i>	<i>sid. 16</i>
<i>Mårbackas första föreståndarinna</i>	<i>(B1 304 c)</i>	<i>sid. 21</i>
<i>“Värmlands Linné”</i>	<i>(C2 101)</i>	<i>sid. 22</i>
<i>Initiativtagaren till stadsträdgården</i>	<i>(C2 91)</i>	<i>sid. 24</i>
<i>Grosshandlaren med den tornförsedda villan</i>	<i>(D 20-21)</i>	<i>sid. 26</i>
<i>Motståndaren till unionsupplösningen</i>	<i>(D 92)</i>	<i>sid. 29</i>
<i>Orgelbyggaren ifrån Karlstad</i>	<i>(B2 272)</i>	<i>sid. 30</i>
<i>“Dicken” – Sin tids feminist</i>	<i>(B2 274)</i>	<i>sid. 32</i>
<i>En sockerbagare, här bor i staden</i>	<i>(A2 4)</i>	<i>sid. 35</i>
<i>Källor</i>		<i>sid. 36</i>

Kyrkogårdshistorik

Den 22 maj 1796 kom förslaget på att den gamla kyrkogården (den som låg vid domkyrkan) skulle utvidgas. Den var nämligen full till bristningsgränsen och man kunde knappt ta emot några fler avlidna. Fyra

år senare invigdes det som idag är A-delen av den västra kyrkogården.

Nu gällde det att så snart som möjligt få upp någon slags inhägnad, eftersom det gick omkring en hel del lösa djur som gärna bökade i jorden. Men även om det var bråttom tog det hela åtta år innan muren som idag finns runt kyrkogården var på plats.

Eftersom man inte begravde sina döda på vintern, utan väntade till våren när tjälen gått ur marken, beslutades det även att en vintergrav skulle byggas. Tio år efter beslutet kom 1828, invigdes vintergraven "Meta". Att det tog så lång tid berodde på att man ville passa på att inviga den "nya kyrkogården" sam-

tidigt, den som idag kallas B-området.

Nästa beslut handlade om att utvidga kyrkogården ytterligare eftersom man trodde att en koleraepidemi var på väg att bryta ut. Den här gången gick det undan, redan ett år efter beslut var det dags att inviga C-området. Den sista delen av kyrkogården (D-området) blev till 20 år efter C-området.

Det tog alltså 73 år att bygga färdigt västra kyrkogården, som idag har massor av både gamla och intressanta gravar.

HÄR UNDER HVILA
HÄNDELSMANNEN

MAGNUS DIMBERG

FÖDD D. 9 JANUARII 1750

GIFT D. 10 OCTOBER 1793

DÖD D. 7 JANUARII 1808.

HAN VAR EN GOD MAKÄ_HULD FADER
HJELPSAM OCH REDLIG MEDBORGARE
OMT SAKNAD AF ANHÖRIGE OCH VÄNNER
VÄLSIGNELSE HVILAR ÖFVER HANS STÖFT

SÄMT DESS KJÄRA MAKÄ

MARIA DIMBERG FÖDD MÖLT
DEN 11 DECEMBER. 1750 - DÖD D. 5 MARTII 1819.

SÄNN GÖDSFRUGTAN ÄGTA VÄLGÖRANDE
HJULPASTE ÖMHET MOT MAKÄ OCH BARN
VÄRDIG STÄNDAGTIGHET I LIDANDET
GJÖRDE HENNES LEFNAD ÖTMÄRKT.

HOS BARN OCH BARNBARN

SOM ÖMÄST KJÄNN FÖRLUSTEN
LEEVET HON I EVIG VÄLSIGNELSE

EVIGT PÄNS DAG - SÄLLT EN GÅNG

Historien om Dimberg

Det här tros vara en av de äldsta gravarna på kyrkogården. Här ligger handelsmannen Magnus Dimberg (1750-1808) och hans fru Maria (1750-1819) begravda. Det är intressant att se hur mycket den här graven skiljer sig från våra nutida gravar. Istället för att bara skriva namn, födelseår och dödsår har man också skrivit hur de här människorna var som personer och hur saknade de är. Det blir som en liten historia om människorna som levde för 200 år sen.

Mariebergsskogens skapare

Handlanden och brukspatronen Anders Fredrik Setterberg (1772-1834) var en av de mest framstående männen i Karlstad på sin tid. Han ägde två gårdar i staden och jordbruksfastigheten Christinedal, som låg strax utanför. Han ägde även tre fartyg som användes för handel. Setterbergs barnbarn,

Carl Fredrik Conrad Höök (1829-1895), var den person som låg bakom ett av Karlstads nutida signum, Mariebergsskogen. Conrads pappa, Carl Magnus Höök, skaffade äganderätten till Mariebergs gård, som det hette på den tiden. Sonen Conrad fick sedan överta gården och tre år före

sin död så skrev han ner följande önskan: "Om Marieberg efter min död försäljes, så låt åtminstone ej skogen komma i avverkares våld. Skänk den då hellre till staden emot betryggande garanti för dess framtida bestånd och vård, detta är min innerliga bön". Efter Conrads död skänkte dödsboet den 1896

till staden. Mariebergsskogen ägs än idag av Karlstad kommun och är en mycket populär och välbesökt plats.

Personerna som nämns i texten vilar tillsammans med sina familjer i graven. Hela fyra generationer är begravda här.

Gravplats A1 nr 20

Den kvinnliga yrkesfotografen

Anna Olsson (1841-1926) arbetade som yrkesfotograf. Hon var verksam inom yrket i hela 62 år. Hon hade även egen ateljé i Karlstad. Anna tog

många dokumentärfoton av Karlstad, som går att se på Värmlands museum i deras permanenta utställning. Inte bara hennes yrke är som kvinna ovanligt, hennes grav pryds av en skål i gjutjärn. Det är sällan man ser något liknade, men så var nog Anna speciell.

FURNISHED BY
MUNICIPALITY OF
NEW YORK

Landshövdingen som slog ett slag för de handikappade

Henrik Adolf Widmark (1833-1889) tjänstgjorde som kartograf i Norrbotten fram till år 1873 då han efterträdde sin far som landshövding. 1885 blev han istället landshövding i Värmlands län och gjorde sig mycket populär hos folket. Bland annat för att han tillsammans med biskop Rundgren startade en skola för barn med mentala handikapp. Senare kom denna att kallas för Ullebergsskolan. Idag är den nedlagd och dess elever har flyttat till Sundstaggymnasiet. Widmark hade fem barn tillsammans med sin fru Kristina.

LÄNDSIGEMEN
OCH
KOMMENDÖREN
H. A. WIDMARK

WIDMARKS
FAMILJEGRAF

N 10 11 12
RBL ST 3N

Karlstads argentinare

Överingenjören Carl (Carlos) Malmén (1842-1927) hade en märklig levnadsbana. Efter sin tid på Tekniska högskolan reste han till Argentina 1868 och blev bofast där i många år. Han arbetade bland annat som järnvägsbyggare. I början på 1900-talet lämnade han Argentina och flyttade till Nice (Nizza), där han bosatte sig i en egen villa.

Malmén hade testamenterat större delen av sin stora förmögenhet till flera olika välgörande ändamål. Till Karlstad, som var hans födelsestad, lämnade han en donation som längre fram användes till renoveringar av det Gamla badhuset. Carl (Carlos) Malmén hedrades genom att få en gata uppkallad efter sig. Malméngatan börjar på andra sidan muren bakom hans gravsten.

***Kruckis*, ett värmländskt original**

Johan August Kruckenberg (1813-1890) drev speceriaffären som under mitten av 1850-talet kom att bli Karlstads största.

Han ägde också stadens enda trevåningshus. Efter branden byggde han huset, som NWT senare skulle flytta till, och

Gravplats C1 nr. 111 ■

flyttade dit med sin affär. I boken "Original i Värmland" finns han med under smeknamnet "Kruckis" men även med sitt

riktiga namn. I graven vilar också hans syster.

BOKTRYCKARNE

C. FORSSELL

★ 1817

† 1888

ALBIN FORSSELL

1955

Grundaren av Karlstادتidningen

Carl Daniel Forsell (1817-1888) utbildade sig först till skräddare och hade ett eget skrädderi i Karlstad i sex år. Han la sedan ner det och startade istället ett boktryckeri.

Sonen Albin följde i sin fars fotspår. Han var bland annat föreståndare för tryckeriet. År 1879 grundade han sin egen tidning, Karlstادتidningen. Han var genom tidningen Gustav Frödings första och ende arbetsgivare, och det var en av anledningarna till att tidningen blev framgångsrik.

Förutom Carl och Albin ligger även större delen av familjen Forsell begravd här.

1855 JANNE FREDING †22

HANS MAKAS

1857 KATARINA F. HAGBERG †25

1879 THYRA FREDING †4

1877 FRED GRUNDY †20

1881 IRMA GRUNDY †30

F. FREDING

KULTUR
GRUND

Mårbackas första föreståndarinna

Thyra Freding (1879-1975) tog 1896 småskolläraryrkeexamen och blev 1901 anställd som lärarinna i Karlstad. Förutom stort engagemang i sitt jobb var hon också intresserad av många kulturfrågor, och hade sedan ungdomen kontakter utanför Sverige.

Hon var nära vän med Selma Lagerlöf och det gjorde att hon senare blev den första föreståndarinnan för minnesgården Mårbacka. Även Thyras föräldrar, syster och sväger ligger begravda här.

“Värmlands Linné”

Lars Magnus Larsson (1822-1884) var lektor och botanist. Efter att hans bok ”Flora över Värmland och

Dal” blev uppmärksammasad, blev han tilldelad hedersnamnet ”Värmlands Linné”. Lars Magnus namn finns på en liten stenhäll framför den stående gravstenen.

Klädeshandlaren Fredrik Leopold Nygren d.ä. (1812-1865) var på sin tid en av de mer framstående borgarna. Han var bland annat ord-

förande för De äldste, stadsfullmäktige, landstingsman och riksdagsman under sin levnadsperiod. Han har satt sina spår i Karlstad då det var han som

tog initiativet till Inre Hamnen
och till stadsträdgården.
Nygren ägde och drev även
väderkvarnen på Galgberget.
Den platsen heter idag Kvarn-

berget. I hans grav vilar även
brorsonen och medarbetaren
Fredrik Leopold Nygren d.y.

Gravplats C2 nr 91

Grosshandlaren med den tornförsedda villan

Ludvig Nikolaus Fitinghoff (1833-1905) var en grosshandlare som kom till Karlstad från Fryksände. Han var en förmögen man och delägare i en större vinfirma.

Fitinghoff lät bygga en tornförsedd villa vid hörnet Älvgatan/Grevgatan där han bodde tillsammans med sin fru. Efter att ha förlorat det mesta av sina tillgångar i samband med en borgensförbindelse, fick

han så småningom sälja vil-

lan. Hans grav är ganska originell. Den är prydd med en änglarelief som är ovanlig här, men mer förekommande i Skåne.

20-21

Motståndaren till unionsupplösningen

Här vilar Carl Oskar Moberg (1842-1905). Han kom till Karlstad 1870 och öppnade en juridisk byrå. Moberg blev senare borgmästare och var det ända fram till sin död. Han var en engagerad person och så även inom politiken. Som ledamot av riksdagens första kammare tillhörde han dem som ville tvinga norr-
männen att stanna kvar i union med Sverige, detta även om våld skulle behöva användas. Moberg slapp dock uppleva unionsupplösningen. Han

avled den 5 februari 1905. Unionsförhandlingarna genomfördes ironiskt nog just i Karlstad senare samma år och en ytterst märklig händelse ägde då rum. När statsminister Christian Michelsen skulle underteckna överenskommelsen så visade det sig att han hade glömt sitt sigill hemma i Kristiania (Oslo).

Han fick då låna den avlidne borgmästaren Carl Mobergs sigill, eftersom de hade samma initialer. Det kan man verkligen kalla ödets ironi.

Orgelbyggaren ifrån Karlstad

Johan Petter Nyström (1839-1900) lärde sig i tidig ålder snickaryrket. Efter att ha gått i lära hos en Stockholmsmästare, startade han egen tillverkning av dragspel i Väse. För att sedan fortsätta med kammarorglar. Företaget flyttade så småningom från Väse och in till Karlstad. Nyströms var länge en av de större arbetsgivarna i Karlstad. Mot slutet av 1890 talet började de tillverka pianon, och än idag är JP Nyström ett ganska välkänt märke i orgel och pianokretsar. I graven vilar även hans fru, fyra av hans barn och hans mor.

FABRIKÖREN

J. P. NYSTRÖM

★ 15/8 1839 † 1/5 1900

HANS MAKÅ

MARIA KRISTINA

★ 21/4 1842 † 9/4 1936

SONEN

OSCAR FR. NYSTRÖM

★ 27/8 1866 † 16/4 1901

Sv. Ps. 105 v. 5

SONEN

STEN AX. HJ. NYSTRÖM

★ 2/12 1881 † 3/10 1905

JOH. UPP. 21 KAP. v. 4

FAMILJEGRAF

***“Dicken”* – sin tids feminist**

Sofia Fredrika (Dicken) Segerstedt (1847-1884) var vad man kan kalla sin tids feminist. Hon verkade ivrigt för kvinnors utbildning och

självständighet. Hon startade 1870 med stöd från sin man Albrekt en skola för flickor. Hon stod själv för den mesta av undervisningen. ”Dicken”

Gravplats B2 nr 274

lär ha varit en omtyckt kvinna.
Tyvärr dog hon ganska ung,
bara 37 år gammal.

Gravplatsen var tidigare
en del av gångvägen, men den

har nu återfått sin status som
gravplats.

En sockerbagare – här bor i staden

Här ligger Petter Stenström (1794-1875) begravd. Han var kanske mer känd som sockerbagaren, som ägde Åttkanten på Herrhagen, än som riksdagsman. Men så satt han bara i riksdagen under en kortare tid.

Konditoriet han hade låg i ett eget hus på Kungsga-

tan, där han också drev en "liqueur-kammare". Han bestämde sig även för att utöka verksamheten i Åttkanten, genom att starta både en dansbana och en kägelbana. Utöver Stenström ligger här också hans maka och hans fyra barn.

Källor

Bromander: Ur Karlstads Högre Allmänna

Läroverks hävder (Utg E Ander)

Dalgren och Moberg: Karlstads stads historia del III

Edestam: Karlstads stifts herdaminne

Nygren: Karlstads Fabriks- och Hantverksförening
1847-1927

E G Lilljebjörn: Skolminnen

Ljung: Teaterliv i Karlstad

Nygren: Carlstads stads historia 1

Nygren: Carlstads stads historia 2

Ronge: Det gamla Carlstad

Vendel: Skolminnen

Bergqvist N F: Gamla kyrkogården i Karlstad

Nygren: Biografiska anteckningar öfver Lärjungar

intagna i Karlstads Högre Allm Läroverk 1850-1900

Nordensvan: Kungl Värmlands Regementes historia

Sven Rask: Garvare och garverier i Karlstad

Tysta Gatan

Rudsvägen

N

121

56

111

324

20

19

308

308

101

91

274

272

4

92

20-21